

Zaman Kavramı

Zaman kavramı İslam inancında ve kelam ilminde çok derin bir yer tutar. Öncelikle temel kaide şudur: Allah *Celle Celalühü* zamandan ve mekândan münezzehtir. Yani O, zamanı yaratandır ve yarattığı şeyin mahkûmu değildir. O'nun için önce, sonra, geçmiş veya gelecek yoktur; O ezelî ve ebedî olandır.

İslam dininde zaman kavramı, ibadetlerin düzenlenmesi ve manevi hayatın canlı tutulması açısından büyük bir öneme sahiptir. İslam takvimi olan Hicri takvim, ayın hareketlerine göre düzenlenir ve ibadetler (oruç, hac, bayramlar gibi) bu takvime göre belirlenir.

İslam inancına göre bütün günler ve aylar Allah'ındır. Ancak Allah *Celle Celalühü*, bazı zaman dilimlerine rahmetini daha yoğun tecelli ettirerek onları diğerlerinden üstün kılmıştır.

Pazartesi ve Perşembe Günleri

Öncelikle Pazartesi ve Perşembe günleri; İslam'ın zaman tasavvurunda haftalık muhasebe ve arz günleri olarak merkezi bir öneme sahiptir. Bu iki günün hikmetleri, sadece birer takvim yaprağı olmalarından değil, gök kapılarının açıldığı ve beşeri amellerin ilahi huzura yükseldiği zaman dilimleri olmalarından kaynaklanır.

Sahabelerin yaşantısındaki yansımaları ve bu günlerin geniş hikmet yelpazesini sizlere aktarmaya çalışacağım inşallah. Bu iki günün en büyük hikmeti, dünya sahnesinde işlenen amellerin rapor edildiği günler olmasıdır. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: *"Ameller her Pazartesi ve Perşembe günü Allah'a arz olunur. Ben amelim arz edilirken oruçlu olmayı severim."*

Sahabeler, amellerinin Allah'a sunulacağı bu anlarda pasif bir bekleyiş yerine aktif bir ibadet halini tercih etmişlerdir. Hazreti Ayşe annemiz, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in Pazartesi ve Perşembe oruçlarına ne kadar büyük bir titizlikle devam ettiğini bizzat naklederek, ev halkını ve çevresindekileri de bu disipline alıştırmıştır.

Bu günler sadece amellerin sunulduğu değil, aynı zamanda Allah'ın rahmetinin Müslümanların üzerine sağanak gibi yağdığı zamanlardır. Bir hadis-i şerifte: *"Cennet kapıları Pazartesi ve Perşembe günleri açılır. Allah'a şirk koşmayan her kula mağfiret edilir. Ancak kardeşiyle arasında kin, düşmanlık bulunan kimse müstesna. Onlar hakkında 'Barışmaya kadar bu ikisini bekletin' denilir."* Bu hadis, sahabeler arasında toplumsal barışın en büyük itici gücü olmuştur. Sahabeler, mağfiretten mahrum kalma korkusuyla aralarındaki kırıgınlıkları özellikle bu iki gün gelmeden bitirmeye gayret ederlerdi. Onlar için Pazartesi ve Perşembe bir nevi helalleşme günüydü.

Hazreti Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsi tarihindeki önemine gelecek olursak; Pazartesi günü sadece haftalık bir döngü değil, İslam tarihinin başlangıç noktasıdır. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e Pazartesi orucu sorulduğunda: *"O gün benim doğduğum, peygamber olduğum veya bana vahiy indirildiği gündür"* buyurmuştur. Sahabe-i Kiram bugünü Resulullah'ın varlığına bir şükür günü olarak görmüşlerdir. Onlar için Pazartesi orucu kuru bir teklif değil, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e duydukları sevginin bir tezahürüydü.

Perşembe günü, haftanın sonuna yaklaşırken işlerin toparlandığı ve bereketin arandığı bir gündür. Sahabeler de ticari seferlerini veya önemli devlet işlerini genellikle bugünün bereketinden istifade etmek için Perşembe sabahına denk getirmeye çalışırlardı.

Sahabe yaşantısında Pazartesi ve Perşembe günü şu şekilde yaşanırdı: Sadece farz olan Ramazan ile yetinmeyip bu iki günü oruçlu geçirerek nefis terbiyesi yaparlardı. Amellerin arz

edileceği bilinciyle, o günün amel defterine bir sadaka notu düşmek için fakirleri gözetirlerdi. Cennet kapılarının açıldığı müjdesine istinaden, bu kapıdan geçmeye layık bir gönül haliyle zikri artırıyorlardı. Özetle Pazartesi ve Perşembe günleri bir Müslüman için manevi bir kontrol gibidir. Sahabeler bu günleri, amellerin Allah'a en güzel surette sunulması için birer fırsat bilmiş ve hayatlarını bu iki kutlu günün ritmine göre düzenlemişlerdir.

Cuma Günü

Cuma gününe gelecek olursak; İslam dininde sadece haftanın bir günü değil, bir iklim, bir bayram ve müminlerin haftalık dirilişidir. Sahabe-i Kiram'ın hayatında Cuma, hazırlığı günler öncesinden başlayan, heyecanla beklenen muazzam bir hadiseydi.

Cuma gününün hikmetlerini, faziletlerini ve Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile ashabının bugünü nasıl geçirdiğini derinlemesine inceleyecek olursak; Cuma günü "Seyyidül Eyyam" yani günlerin efendisidir. İslam hukukunda ve inancında Cuma, haftalık ibadetin zirvesidir. Allahu Teala Yahudilere Cumartesi'yi, Hristiyanlara Pazar'ı vermiş; ancak bu ümmete Cuma'yı hidayet ettirmiştir.

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: *"Güneşin doğduğu en hayırlı gün Cuma günüdür. Çünkü Adem o gün yaratıldı, o gün Cennet'e yerleştirildi ve o gün Cennet'ten çıkarıldı. Kıyamet de ancak Cuma günü kopacaktır"* buyurmuştur. Bugünün Cuma (diğer adıyla toplanma) adını alması, insanların bir araya gelip vahdet oluşturmastandır. Manevi olarak ise kavuşma günüdür; kulun Rabbiyle, müminin kardeşiyle en saf haliyle buluştuğu gündür.

Cumanın en ince detayı ve saklı hazinesi ise "Saati İcabe"dir. Bir hadis-i şerifte buyurulmuştur ki: *"Cuma gününde öyle bir saat vardır ki, Müslüman bir kul o saate rastlar da Allah'tan bir hayır dilerse, Allah ona dilediğini mutlaka verir."* Sahabeler bu saati yakalamak için Cuma gününün tamamını dua ve zikirle geçirirdi. Birçok sahabe, özellikle Hazreti Fatıma annemiz, bu saatin ikinci namazı ile akşam namazı arasında olduğunu düşünerek, gün batarken dünyadan el etek çekip tamamen duaya yoğunlaşırdı.

Cuma günü gusletmek, ergenlik çağına gelmiş her Müslümana vaciptir (kuvvetli sünnet/vacip hükmünde). Hadisinden yola çıkarsak; sahabeler bugünü adeta bir düğün günü gibi görür, en güzel elbiselerini giyer, varsa misk gibi güzel kokular sürünürlerdi.

Kehf Suresi tilaveti önemli ve özel bir husustur. Çünkü Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem: *"Kim Cuma günü Kehf Suresi'ni okursa, altından nur fışkırır ve bu nur kıyamet gününde onu aydınlatır"* buyurmuştur. Sahabeler için Cuma sabahının ayrılmaz bir parçası Kehf Suresi'ni tefekkür ederek okumaktır.

Resul-i Ekrem Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem: *"Cuma günü bana çok salat-ü selam getirin. Çünkü o gün meleklerin hazır bulunduğu bir gündür ve o gün getirilen salatlar bana arz edilir"* buyurmuştur.

Sahabeler için Cuma namazı sadece bir görev değil, bir tazelenme imkanıydı. Sahabeler camiye ilk gidenin bir deve kurban etmiş gibi sevap kazanacağı müjdesiyle güneş yükselir yükselmez camiye koşarlardı. Caminin ilk safında yer almak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Sahabe, Resulullah hutbeye çıktığında başlarının üzerinde kuş varmışçasına hiç kıpırdamadan ve konuşmadan dinlerdi. Hutbe sırasında arkadaşına "sus" demenin bile o Cumanın sevabını eksilteceğini bilirlerdi.

Cuma Suresi 9. ayet nazil olduktan sonra, yani "Ezan okunduğunda alışverişi bırakın" emri geldiğinde: **"Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın..."** (Cuma Suresi, 9) Sahabi tüccarlar o an ellerindeki işi bırakır, çarşıda kimse kalmazdı. Bu, Allah'ın emrine olan mutlak teslimiyetin ve zamana verilen değer nişanesiydi.

Cuma gününe has bir incelik olan kefareti sırrı: Cuma, mümin için bir temizlik haftasıdır. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: *"Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece beş vakit namaz ve Cuma namazı, diğer Cumaya kadar; aradaki Pazartesi ve Perşembe rapor ve arz günleri iken, Cuma bu raporların neticesinde alınan bir bayram ve af günüdür."* Cuma, Müslümanın haftalık kefareti müjdesidir. Sahabe bugünü öyle dolu yaşardı ki, Cumartesi sabahına yepyeni bir ruhla, tüm günah yüklerinden arınmış olarak uyanırlardı. Allah dostlarının bu üç gündeki temel felsefesi; vakti öldürmemek, vakti diriltmektir.

Evliyaullah Pazartesi ve Perşembeyi mutlaka oruçla geçirirler. Bunu sadece bir ibadet değil, amellerin Allah'a sunulduğu anda bir şefaatiçi olarak görürler. Cuma, İslam geleneğinde ve Evliyaullah nezdinde "Eyyam-ı Seyyid" yani günlerin efendisi olarak kabul edilir. Bugün onlar için bir bayram ve manevi temizlik günüdür. Allah dostları Cuma hazırlığına Perşembe akşamından başlarlar. Boy abdesti, tırnak kesimi, güzel kokular sürünmek ve en temiz kıyafetlerini giymek onlar için bir edeptir. Cuma günü Kehf Suresi'ni okumayı ihmal etmezler. Çünkü bu surenin okuyanı bir sonraki Cumaya kadar nurlandıracağı müjdelenmiştir. Binlerce salavat-ı şerif ile kalplerini Peygamber sevgisiyle diri tutarlar.

Mübarek Geceler

İslam dininde mübarek geceler, müminin manevi hayatında birer sıçrama tahtası, ilahi rahmetin sağanak gibi yağdığı özel duraklardır. Bu geceler genellikle bir hadiseye veya ilahi bir müjdeye dayanır.

1. Kadir Gecesi

Bunlardan ilki Kadir Gecesi'dir. Bin aydan daha hayırlı gece. Kadir kelimesi Arapça kökenli olup üç temel manayı içinde barındırır.

- O gece, bir sonraki yılın rızık, ecel ve olaylarının manevi planda tayin ve takdir edildiği "hüküm gecesi" vaktidir.
- Diğer; değeri ve kıymeti çok yüksek olan "şerefli gece" demektir.
- O gece yeryüzüne o kadar çok melek iner ki, yeryüzü adeta meleklerle dar gelir.

Kadir Gecesi'ni bin aydan hayırlı kılan asıl sebep, Kur'an'ın bu gecede Levh-i Mahfuz'dan dünya semasına bir bütün olarak indirilmesidir. **"Şüphesiz biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik."** (Kadir Suresi, 1) Bu, insanlığın karanlıktan aydınlığa çıkışının, yani fecr (şafak) vaktinin başlangıcıdır. Kadir Suresi'nde geçen *"bin aydan daha hayırlıdır"* ifadesi matematiksel bir hesaptan ziyade bir bereket ve sonsuzluk vurgusudur. Bin aya yaklaşık 83 yıl yapar. Yani bir geceyi ihya etmek, günahsız ve ibadetle geçen bir insan ömrüne bedeldir. Allah *Celle Celalühü*, ömürleri kısa olan Ümmeti Muhammed'e, geçmiş ümmetlerin manevi derecesine ulaşabilmesi için bu zaman tüneline lütfetmiştir.

Bu gecede melekler dalga dalga yeryüzüne iner. Ayette geçen "Ruh" ifadesi, müfessirlerin çoğuna göre Cebrail aleyhisselam'dır. Melekler yeryüzünde zikir, ibadet ve ilim meclislerini ziyaret ederler. Müminlere selam verir ve onların dualarına "amin" derler. Bu iniş, yeryüzü ile

gökyüzü arasındaki perdenin o gecelik kalkmasıdır. Kadir Suresi'nin sonunda "**O gece esenliktir**" buyrulur. Bu esenliğin derin manaları şunlardır:

- O gece şer odakları ve şeytanın hilesi müminler üzerinde tesirsiz kalır.
- Kalplerde sebepsiz bir ferahlık, huşu ve ağlama hissi uyanır; bu meleklerin dokunuşunun bir işaretidir.
- O gece cehennem kapıları kapanır ve tövbe eden her mümin için mutlak bir affedilme kapısı açılır.

Cuma günündeki icabet saati gibi Kadir Gecesi de Ramazan'ın içine gizlenmiştir. Genellikle son 10 günün tekli gecelerinde aranır. Bunun hikmetleri şunlardır: Müminin sadece bir geceye güvenip diğer geceleri ihmal etmemesi, her geceyi Kadir bilerek geçirmesi içindir. Eğer tam bilinseydi ve bir günah işlenseydi, bu durum gecenin kadrine büyük bir saygısızlık olurdu. Gizli tutularak mümin korunmuştur.

Hadis-i şerifte belirtildiği üzere: "*Kim inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek Kadir Gecesi'ni ihya ederse, geçmiş günahları bağışlanır*" buyurulmuştur. Resulullah Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan'ın son 10 günü girdiğinde itikafa çekilir, kuşağını bağlar ve ev halkını da uyandırır. Sahabeler Kadir Gecesi'ni bulmak için Ramazan'ın son 10 gecesini uykusuz ve tamamen ibadetle geçirirlerdi. Hazreti Ayşe annemiz Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e: "*O geceye rastlarsam ne diyeyim?*" diye sormuş, Efendimiz de ona meşhur olan: "*Allah'ım sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni de affet*" duasını öğretmiştir.

2. Mevlid Gecesi

İkincisi Mevlid Gecesi'dir. Varlığın sevinç günü. Rebiülevvel ayının 12. gecesidir. Mevlid Gecesi yani Mevlid-i Nebi; insanlık tarihinin en büyük dönüm noktası, varlık aleminin asıl sebebi ve kâinatın efendisi Hazreti Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem'in dünyayı şereflendirdiği gecedir. Bu geceyi en derin kılan husus, onun sadece bir doğum günü değil, bir varlık baharı olmasıdır.

İslam tasavvufunda ve derin düşüncesinde "Hakikat-i Muhammediye" kavramı vardır. Bir hadis-i kudsi olarak rivayet edilen "*Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım*" sırrı uyarınca; Mevlid Gecesi, kâinatın yaratılış gayesinin bedenleşip dünyaya indiği andır.

Allah dostlarına göre Allahu Teala'nın ilk yarattığı şey Nur-i Muhammedi'dir. Mevlid, bu ezeli nurun beşeriyet suretinde zuhur etmesidir. O gece sadece insanlar değil; melekler, cinler ve tüm cansız varlıklar bile bu kutlu doğumu hissetmiş ve selamlamıştır. Siyer kaynakları Mevlid Gecesi'nde dünyada meydana gelen olağanüstü hadiseleri nakleder. Bu olaylar gecenin derinliğini ve gelecek yeni nizamın işaretleridir:

- Bunlardan ilki İran Kısra'sının sarayıdır. Sarayın 14 sütunu yıkılmıştır. Bu, zulüm imparatorluklarının çöküşüne işaret etmiştir.
- Save Gölü'nün kuruması; binlerce yıldır kutsal sayılan gölün bir anda kuruması, batıl inançların sona ermesine işaret etmiştir.
- Mecusilerin ateşinin sönmesi; bin yıldır hiç sönmeyen ateşin sönmesi, şirkin ve ateşperestliğin bitişine işaret etti.
- Ve dünyanın nurla dolması; annemiz Hazreti Amine'nin doğum anında kendisinden bir nur çıktığını ve bu nurun Şam saraylarını aydınlattığını görmesi, yeni nizamın işaretidir.

Kadir Gecesi Kur'an-ı Kerim'in inişiyile şereflenmiştir; Mevlid Gecesi ise Kur'an-ı Natık (konuşan Kur'an) olan Hazreti Peygamber'in gelişiyile şereflenmiştir. Cenab-ı Hak: **"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik"** buyurur. Mevlid, bu küresel rahmetin yeryüzüne fiilen akmaya başladığı andır. Müminler için bu gece, en büyük nimet olan hidayet rehberine kavuşmanın şükür secdesidir. Bu gecenin en derin hikmeti, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in sadece doğumu ile sevinmek değil, O'nun ahlakıyla yeniden doğmaktır.

Evliyaullah'ın Mevlid Gecesi üslubuna gelecek olursak; Allah dostları bu geceyi diğer gecelerden farklı bir neşe ve edeple geçirirler. Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salat ederler. Ahzab Suresi 56. ayetine icabeten, bu geceyi binlerce salavatla süslerler. O'nun hayatını, şemailini okumak ve dinlemek kalbi diriltir. Bu gecede fakirleri sevindirmek, çocuklara hediyeler vermek Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in cömertliğini temsil ettiği için büyük bir sevaptır.

Mevlid Gecesi'nin özü "Muhabbetullah"tır. Ali İmran Suresi 31. ayette de belirtildiği üzere: **"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin."** (Âl-i İmrân Suresi, 31) Bu gecenin derinliğindeki en ince sır şudur: Allah'ı sevmenin yolu O'nun sevgilisini sevmekten geçer. Mevlid Gecesi, kulu Habibuullah üzerinden Allah'a ulaşma kapısını aralar. Bu gece yapılan duaların reddolunmayacağına dair büyük bir ümit vardır. Çünkü bu gece, sevgilinin hatırına her şeyin verildiği bir gecedir.

3. Regaib Gecesi

Üçüncüsü Regaib'dir. Recep ayının ilk Cuma gecesidir. Regaib, kelime anlamıyla çokça rağbet edilen, arzulanan şeyler demektir. Müminlerin dualarına, rağbetlerine Allah tarafından büyük karşılıklar verildiği bir gecedir. Ramazan'ın ilk habercisidir. Bu geceye Regaib ismini meleklerin verdiği rivayet edilir. Bu gece Allahu Teala'nın müminlere olan ihsanı, ikramı ve rahmeti diğer zamanlardan daha fazladır.

Kulun da bütün dünyevi arzularını bir kenara bırakıp gönlünü sadece Allah *Celle ve Celalühü'*ye yöneltmesi, yani O'na rağbet etmesi beklenir. Regaib Gecesi, manevi bir hasat mevsimi olan Üç Aylar'ın giriş kapısıdır. Allah dostları bu geceyi bir niyet tazeleme durağı olarak görürler. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in bu aylara girince yaptığı meşhur dua, bu gecenin ruhunu yansıtır: "Allah'ım, Recep ve Şaban'ı bize mübarek kıl ve bizi Ramazan'a ulaştır."

Regaib Gecesi'nin fazileti, duaların kabul makamına ulaştığı özel bir vakit olmasıdır. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **"Beş gece vardır ki onlarda yapılan dualar geriye çevrilmez: Recep'in ilk gecesi (Regaib), Şaban'ın ortasında bulunan gece (Berat), Cuma geceleri, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı geceleridir."**

Tasavvuf ehli için Regaib, tohum ekme zamanıdır. Recep ekme ayıdır; gönül toprağına ibadet tohumları Regaib ile ekilir. Şaban sulama ayıdır; bu tohumlar gözyaşı ve zikirle sulanır. Ramazan ise hasat ayıdır; manevi meyveler Ramazan'da toplanır.

Regaib Gecesi'nde yapılan bir ibadet, kalpteki pası silmek için ilk ve en güçlü vuruştur. Bu gecede kul **"Ya Rabbi, ben dünyayı değil Seni arzuluyorum"** diyerek manevi bir hicret başlatır. Regaib Gecesi, kulun Allah'a olan aşkını ve arzusunu ilan ettiği bir sözleşme tazeleme gecesidir. Allah bu gecede kulunun samimiyetine bakar; kim neye rağbet ederse Allah ona o rağbet ettiğini verir.

4. Miraç Gecesi

Dördüncüsü Miraç Gecesi'dir. Kulun Rabbiyle mülakatıdır. Recep ayının 27. gecesidir. Miraç Gecesi İslam tarihinin en büyük mucizelerinden biri olup, sadece fiziksel bir yolculuk değil, beşeriyetin ruhani zirvesidir. Bu gece mülk aleminden melekût alemine geçişin, kulun Rabbiyle vasıtasız buluşmasının adıdır. İslami kaynaklar ışığında miracı en derin ayrıntılarıyla şöyle inceleyebiliriz:

Miraç mucizesi iki aşamada gerçekleşmiştir:

1. **İsra:** Yani gece yürüyüşüdür. Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya olan yolculuktur. Bu safha Kur'an-ı Kerim'de İsra Suresi 1. ayet ile sabittir.
2. **Miraç:** Yani yükseliştir. Mescid-i Aksa'dan semalara, Sidretü'l-Münteha'ya ve ilahi huzura yükseliştir. Bu safha ise Necm Suresi 1 ve 18. ayetlerinde kapalı bir dille anlatılır.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem o geceyi anlatırken şu detaylar öne çıkar: Cebrail aleyhisselam gelerek Efendimiz'in göğsünü zemzemle yıkamış ve hikmetle doldurmuştur. Bu, o büyük yolculuğa manevi bir hazırlıktır. Burak adında şimşek hızında bir binek ile Kudüs'e gidilmiştir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Mescid-i Aksa'da bütün peygamberlere iki rekat namaz kıldırılmıştır. Bu, O'nun bütün dinlerin ve peygamberlerin varisi olduğunu gösterir. Her katta bir peygamberle görüşmüştür.

Sidretü'l-Münteha: Yaratılmışların ilminin ve sınırının son noktasıdır. Cebrail aleyhisselam burada kalmış, "*Bir parmak ucu daha ilerlersem yanarım*" diyerek yolu Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e bırakmıştır. Bu geceden ümmete üç büyük ikramla dönmüştür:

1. **Beş Vakit Namaz:** Günde 50 vakit olarak teklif edilmiş, Hazreti Musa aleyhisselam'ın tavsiyesiyle beş vakte indirilmiş; ancak 50 vakit sevabı baki kalmıştır.
2. **Bakara Suresi'nin Son İki Ayeti (Amenerrasulü):** Arşın altındaki bir hazineden indirilmiştir.
3. **Şirk Koşmayanların Affı:** Ümmetinden Allah'a ortak koşmayanların büyük günahlarının bağışlanacağı müjdesi verilmiştir.

Sahabeler için Miraç, bir iman imtihanı ve teslimiyet zirvesi olmuştur. Hazreti Ebubekir Sıddık *radiyallahu anh* dersek; müşrikler Miracı bir alay konusu yapmak için Hazreti Ebubekir'e gidip "Arkadaşın göğşe çıktığını söylüyor" dediklerinde, o hiç duraksamadan "*O söylüyorsa doğrudur*" demiştir. Bu olaydan sonra "Sıddık" yani en doğru, tereddütsüz inanan lakabını almıştır.

Hazreti Ömer Efendimiz, o geceyi Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den bizzat dinleyen Hazreti Ömer, namazın farziyetini duyduğunda namazı bir yük değil, Allah ile randevu saati olarak görmüştür. Allah dostları Miraç Gecesi'ni bir takvim günü olarak değil, bir hal olarak yaşarlar. "*Namaz müminin miracıdır.*" Evliyaullah bu hadis-i şerifi hayatlarının merkezine koyarlar. Onlar için Miraç Gecesi, namazda dünyadan tamamen sıyrılıp "Kabe Kavseyn" yani hudutsuz yakınlık sırrını aramaktır.

Abdulkadir Geylani Hazretleri, Miraç Gecesi'nde yapılan ibadetlerin kişinin nefsini yedi kat semanın ötesine taşıyacak bir kanat olduğunu söyler. O geceyi zikir, tefekkür ve gözyaşı ile ihya ederdi. Miraç, hüzn yılından (yani Hazreti Hatice ve Ebu Talib'in vefatından) sonra gelmiştir. Allah dünyada bunalan ve daralan sevgilisini huzuruna alarak; "*Dünya seni sıkırsa da koca kâinat*

ve ben seni bekliyoruz" mesajını vermiştir. Bu yüzden Miraç, her dertli mümin için bir teselli gecesidir.

5. Berat Gecesi

Şaban ayının 15. gecesidir. Berat; kurtuluş, beraat etmek demektir. Bu gecede bir sonraki yılın rızıklarının, ecellerinin ve amel defterlerinin düzenlendiği rivayet edilir. İlahi rahmet dünya semasına tecelli eder.

Şaban'ın 15. gecesi olduğunda geceyi ibadetle, gündüzü oruçla geçirin. Zira Allah, "*Bağışlanma dileyen yok mu bağışlayayım, rızık isteyen yok mu rızık vereyim*" buyurur. Hazreti Ali Efendimiz bu geceyi özellikle çok önemserdi. Sahabeler bu geceyi bir kurtuluş belgesi alma ümidiyle sabaha kadar tövbe ve istiğfarla geçirir, gündüzünde ise mutlaka oruçlu olurlardı.

Sahabe-i Kiram için bu geceler birer ritüel değil, birer fırsat idi. Onların bu gecelerdeki ortak tavrını şöyle özetleyebiliriz: Gündüzü oruçla, ruhu incelterek geceye hazırlanırlardı. Sadece namazla yetinmez, küs olduklarıyla barışır ve yoksulları sevindirerek dualarını alırlardı. "Acaba affedildim mi?" korkusu ile "Allah'ın rahmeti sonsuzdur" ümidi arasında gözyaşlarıyla dua ederlerdi.

Haram Aylar

Haram aylara geçmek istiyorum. Haram kelimesi İslam penceresinde iki anlama gelir. Birincisi yasaklanmış, ikincisi ise mukaddes, hürmete layık ve dokunulmaz demektir. Bu aylara haram aylar denmesinin sebebi, bu zaman dilimlerinde şiddetin, savaşın ve zulmün kesinlikle yasaklanmış olması; barışın ve ibadetin dokunulmazlık kazanmasıdır.

Kur'an-ı Kerim'de bu aylardan şöyle bahsedilir: "**Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte doğru din budur. O aylar içinde kendinize zulmetmeyin...**" (Tevbe Suresi, 36)

Şimdi bu dört ayı her birinin kendine has manasını ve neden haram yani mukaddes kılındığını tek tek inceleyelim.

1. **Zilkade:** Hicri takvimin 11. ayıdır. Zilkade ismi sözlükte "oturma sahibi" veya "barışa oturan" anlamına gelir. Peki neden haramdır? Bu ay Hac yolculuğunun başladığı aydır. Uzak diyarlardan gelen Müslümanların can ve mal güvenliğinin sağlanması için bu ayda savaşmak haram kılınmıştır. İnsanların silahlarını bırakıp huzurla ibadete yöneldiği ilk duraktır. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem dört umresini de (Veda Haccı ile yaptığı hariç) Zilkade ayında yapmıştır. Bu, ayın manevi değerini pekiştirir.
2. **Zilhicce:** Hicri takvimin 12. ayıdır. Zilhicce, Hac sahibi demektir. Neden haramdır? İslam'ın beş şartından biri olan Hac bu ayda eda edilir. Allah Azze ve Celle bu ayı, Müslümanların birliğini temsil eden Arafat vakfesi ve Kurban ibadetiyle taçlandırmıştır. Savaşın yasak olması milyonlarca müminin emin bir şekilde Beytullah'a ulaşması içindir. Özellikle ilk 10 günü için Resulullah şöyle buyurur: "*Allah katında içinde ibadet edilen hiçbir gün, Zilhicce'nin şu ilk on gününden daha sevimli değildir*" buyurmuştur.
3. **Muharrem Ayı:** Hicri yılın ilk ayıdır. Kelime anlamı doğrudan yasaklanmış, hürmet edilen demektir. Hac ibadeti bitip insanlar memleketlerine dönerken yol güvenliğinin devam etmesi için bu ayda dokunulmaz kılınmıştır. Efendimiz Muharrem ayı için: "*Ramazan'dan sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem'de tutulan oruçtur*" buyurarak bu aya "Şehrullah" (Allah'ın ayı) sıfatını vermiştir.

4. **Recep Ayı:** Diğer üç haram ay peş peşe gelirken, Recep ayı onlardan daha ayrı olarak 7. sırada yer alır. Bu yüzden ona "Receb-ül Ferd" (Yalnız Recep) denir. Cahiliye devrinde bile Araplar bu ayda kılıçlarını kınına sokar, oklarını saklardı. Recep yüceltmek anlamına gelir. Umre yapmak isteyenlerin emniyeti için yılın ortasında bir barış limanı olarak haram kılınmıştır. Allah dostları bu ayı tövbe ayı olarak görür. Ramazan'ın habercisidir. Regaib ve Miraç gibi büyük ikramlar bu yasak ve mukaddes ayın içine gizlenmiştir.

Şaban ayı, kameri ayların sekizincisi olup Recep ile Ramazan arasında kalan, tabiri caizse iki umman arasındaki köprüdür. Allah dostları bu ayı, Ramazan'ın şerif sarayına girmeden önceki hazırlık dehlizi olarak görürler. Bu ayda müminlerin rızıkları ve amelleri bereketlenip dallara ayrıldığı için bu isim verilmiştir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "*Recep Allah'ın ayı, Şaban benim ayımdır. Ramazan ise ümmetimin ayıdır.*" Bu sebeple Evliyaullah Şaban ayını Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'e en çok salat-ü selam getirilen muhabbet ayı olarak bilirler.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in Şaban ayındaki en belirgin vasfı oruç idi. Hazreti Ayşe annemiz şöyle rivayet eder: "*Resulullah'ın Ramazan dışındaki hiçbir ayda Şaban ayındaki kadar fazla oruç tuttuğunu görmedim.*" Peki Efendimiz neden bu kadar çok oruç tutardı? Usame bin Zeyd radiyallahu anh bu sırrı sorduğunda Efendimiz şu derin hikmeti açıklamıştır: "*İnsanların Recep ile Ramazan arasında ihmal ettikleri bir aydır. Halbuki bu ayda ameller Rabbul Alemin'e arz olunur. Ben de amellerimin oruçluyken arz olunmasını isterim*" buyurmuştur.

Sahabeler Şaban ayı girdiğinde adeta manevi bir seferberlik ilan ederlerdi. Hazreti Enes bin Malik radiyallahu anh şöyle anlatır: "*Şaban ayı girdiğinde Müslümanlar Kur'an-ı Kerim okumaya yoğunlaşır, mushaflarını ellerinden düşürmezlerdi. Ramazan'a bedenlen temiz girmek için zekatlarını ve sadakalarını bu ayda verirlerdi ki, fakirler de Ramazan'a hazırlıklı ve sevinçli girsinsin.*" Şaban ayının 15. gecesini olan Berat Gecesi bu ayın en büyük faziletidir.

Ramazan Ayı

Ramazan-ı Şerif. Sadece bir ay değil, bir arınma mektebi, bir manevi hasat mevsimi ve Allah dostlarının ifadesiyle on bir ayın sultanıdır. Bu ayın derinliği, içinde bin aydan hayırlı olan Kadir Gecesi'ni ve insanlığın kurtuluş reçetesi olan Kur'an-ı Kerim'in nüzulünü barındırmasından gelir. Ramazan kelimesi Arapça "Ramat" (yaz sonunda yağıp yeryüzünü tozdan temizleyen yağmur) veya "Ramda" (güneşin şiddetiyle kızgın hale gelmiş yer kökünden) gelir. Nasıl ki şiddetli yağmur yerdeki kirleri temizlerse, Ramazan da müminin günahlarını öyle temizler. Ya da kızgın güneşin deriyi yakması gibi, Ramazan da kulun günahlarını yakıp yok eder.

Ramazan ayı insanlara yol gösterici, doğrunun ve hakla batılı ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Bu ayın her anı ilahi kelamın nuruyla örülüdür. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir hadis-i kutside Allahu Teala'nın şöyle buyurduğunu nakleder: "*Ademoğlunun her ameli kendisindir. Ancak oruç müstesna. O benim içindir ve onun mukafatını ben vereceğim.*"

Neden Allah Azze ve Celle içindir? Çünkü oruçta riya, gösteriş yoktur. Bir kimse gizlice yiyebilir ama Allah korkusuyla yemez. Bu, kul ile Rabbi arasındaki en samimi sırdır. Evliyaullah orucu üç dereceye ayırır:

1. **Avamın Orucu:** Sadece yemekten, içmekten ve şehvi arzulardan uzak durmaktır.
2. **Havassın (Seçkinlerin) Orucu:** Elin, ayağın, gözün ve kulağın haramdan çekilmesidir.

3. **Havassü'l-Havass'ın Orucu:** Kalbin Allah'tan başka her şeyden tamamen temizlenmesidir.

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ve arkadaşları için Ramazan bir seferberlik haliydi. Her Ramazan'da Efendimiz o yıla kadar inen vahiyleri Cebrail aleyhisselam ile karşılıklı okurlardı. Sahabe bu sünneti günümüze kadar mukabele geleneği olarak taşımıştır.

Abdullah bin Abbas *radiyallahu anh* şöyle der: "*Resulullah insanların en cömertiydi. Ramazan'da Cebrail aleyhisselam ile buluştuğunda ise esen rüzgardan daha cömert olurdu.*" Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Ramazan'ın son 10 gününde dünyaya ait her şeyden elini çeker, mescide kapanır ve kendini tamamen ibadete verir. Gıybet, yalan ve lüzumsuz konuşmayı orucu bozan manevi unsurlar sayarlardı. Onlara göre; dili gıybetle kirlenmiş birinin orucu, içi boş bir kabuk gibidir. Teravih bir yorgunluk değil, sevgilinin huzurunda durmanın verdiği bir lezzet olarak kırlardı. Özellikle hatimle teravih kılmak büyüklerin adetidir. Evliyaullah kendi sofralarından ziyade fakirlerin sofralarını şenlendirmeyi gerçek iftar olarak kabul ederler.

Hadis-i şerifte: "*Ramazan girince Cennet kapıları açılır, Cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincire vurulur*" buyurulmuştur. Bu ayın zirvesi son 10 gündür. Allah dostları bu günlerde dünya ile bağlarını asgariye indirip Kadir Gecesi'ni ararlar. Bu dönem, ruhun bedenden sıyrılıp melekîyet sıfatına büründüğü bir manevi kamp dönemidir.

Özetle Ramazan; Kur'an ile hidayet, oruç ile takva, zekat ve sadaka ile paylaşma, teravih ile huzur ayıdır. Mümin bu aydan çıktığında tıpkı annesinden doğduğu günkü gibi tertemiz olmayı hedefler. Ramazan Bayramı, İslam dünyasında hem manevi hem de sosyal açıdan en anlamlı dönemlerden biridir. Fıtır Sadakası Bayramı anlamına da gelen bu özel gün, sadece tatil değil, derin bir şükür ve arınma sembolüdür. Ramazan ayı boyunca nefis terbiyesi yapan, oruç tutan ve ibadetlerini artıran Müslümanlar için bayram, bu manevi yolculuğun başarıyla tamamlandığının bir kutlamasıdır.

Bayram, verilen nimetlerin kıymetini anlamak ve sağlığa, huzura, hidayete kavuşmuş olmaya şükretmek için bir vesiledir. Bayram sabahı kılınan bayram namazı, bu şükürün topluca eda edildiği en güçlü andır. Bayramlar toplumsal bağların güçlendiği zamanlardır. İslam dini bayram vesilesiyle akraba ziyaretlerini yani Sıla-i Rahimi teşvik eder. Dargın olanların barışmasını öğütler. Yetimlerin, yaşlıların ve kimsesizlerin sevindirilmesini bir görev olarak sunar.

Ramazan Bayramı, bireysel olarak bir nefis zaferi, toplumsal olarak ise bir kardeşlik seferberliğidir.

Kurban Bayramı

Kurban Bayramı'na gelecek olursak. Kurban Bayramı'nın kökeni Hazreti İbrahim aleyhisselam'ın oğlu Hazreti İsmail aleyhisselam'ı Allah yolunda feda etmeye niyetlenmesi ve bu ağır imtihanı kazanması olayına dayanır. Bu kıssa, bir Müslümanın Allah'a olan kayıtsız şartsız teslimiyetini ve sadakatini simgeler. Allah *Celle Celalühü* bu bağlılık karşısında Hazreti İbrahim aleyhisselam'a bir koç göndermiş ve kurban ibadeti bu şekilde meşru kılınmıştır.

Kurban kesmekten asıl amaç kan akıtmak veya et yemek değil, Allah'ın emrine boyun eğmektir. Kur'an-ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilir: "**Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır. Fakat O'na sadece sizin takvanız ulaşır.**" (Hac Suresi, 37) Kurban Bayramı toplumun farklı kesimleri arasında bir köprü kurar.

Kesilen kurbanın eti üç parçaya bölünür. Bunların bir kısmı yoksullara, bir kısmı akraba ve komşulara, kalan kısmı ise aileye ayrılır. Bu sayede yıl boyu evine et girmeyen ihtiyaç sahipleri sevindirilir ve toplumsal dayanışma ruhu canlanır. Kurban Bayramı aynı zamanda İslam'ın beş şartından biri olan Hac ibadetinin zirveye ulaştığı günlerdir. Kurban, kişinin dünya malına olan aşırı sevgisini törpüler. "Malımı Allah yolunda harcayabilirim" bilincini aşılayarak bireyi cimrilikten kurtarır ve fedakarlık yapmaya alıştıır.

Seyyidimizden:

Rahman Teala razı olsun senden Özer.

Allah Azze ve Celle'ye kurban olalım. Ne kadar güzel bir Rabbimiz var. Güne, zamana, aya değer veren ve ayları birbirinden ayıran, günleri birbirinden ayıran ve onlara karşı hürmet göstermemizi isteyen Allah Azze ve Celle.

İnsan Rabbini düşündüğü zaman ne kadar merhametli olduğunu her yerde görebilir. Allahu Teala matematik ilmini; Kameri, Güneşi, yıldızları ve bunlarla uyumu ve bu uyum neticesinde yarattığı günleri ve her bir günün kendine ait olan bir vazifesini ve ayın da hürmetini Allah ne güzel yaratmış.

Her aya bir melek, her güne bir ihsan yaratmış Allahu Teala. Ve onlara saygı gösterdiğimiz müddetçe Allahu Teala'nın o günün hayrından bizi bereketlendireceğini ifade etmiş. Ve Cuma gününe Allah Azze ve Celle ayrı bir önem vermiş. Ve bu önemi Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile çok güzel taçlandırmış. Ve demiş *siz de Peygamberimin önem verdiği gibi siz de önem verin. Ona ihsan ettiğim nimetlerden ben de size ihsan edeceğim* dedi Allahu Teala.

Dedeniz Adem daha yeryüzüne indiği zaman ne yapacağını bilemezken; Cebrail Aleyhisselatu Vesselam vesilesiyle Allahu Teala ona "Eyyam-ı Bîz" yani Kameri ayların 13, 14, 15. günlerinde oruç tutmasını ve bu orucunun onu tertemiz edeceğini, lütuf ve ihsana ereceğini ve tenini güzelleştireceğini ve vücudun bundan nasipleneceğini daha yeni yeni keşfeder. Dedeniz Adem ilk yeryüzüne indiği zaman Allahu Teala ona Kamerin insan üzerindeki tesirini çok güzel bir şekilde anlatmış ve Kameri ayların 13, 14, 15'inde oruç tutmasını tavsiye etmiş, emretmemiş tavsiye etmiş Allahu Teala.

Rabbül Alemin Azze ve Celle Perşembe ve Pazartesi günlerini ihsan, ikram ve af ve mağfiret günleri olarak saymış ve onlara gerekli saygıyı, tanzimi ve günahlardan çokça kaçınılması gereken bir gün olarak ifade etmiş ve sadaka günlerinin o günler olmasını Peygamber Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile bize öğretmiş.

Cuma gününü ise toplanma, birlik olma, birlikte Allahu Teala'yı yad etmek, Allahu Teala'yı zikretmek, Allahu Teala hakkında konuşmak, Kur'an-ı Kerim'i tanzim etmek, Kur'an-ı Kerim hakkında, lütuf ve kerem veren hikmetleri hakkında birbirimize tavsiye etmek... Cuma günü, bir mümin ya da müminler topluluğu çok zor durumda kaldığı zaman, o gün alacağımız istişarelerin ya da Perşembe ikindiden sonra alacağımız istişarelerin sonucunda büyük bir zafere ulaşacağımız, büyük bir hayra ulaşacağımız gün... Yine günlerin insanlar üzerindeki tesirlerinden bir tesir.

Keza günlerin içinde de Allahu Teala seher vakti, fecir vakti, işte vitir, ikindi vakti ve akşam vaktinin ilk zamanı; onları da yine kendi içinde Allahu Teala bölmüş ve onların içinde zikir zamanını, sükûnet zamanını, doğru kelam zamanını... Allahu Teala bize Peygamber Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yaşantısıyla çok güzel anlatmış bize.

Malımızı hangi zaman satacağımızı, hangi zaman niyet edeceğimizi, Salı günü kendimize çok çok dikkat etmemiz gerektiğini, Salı günü ağır yemek yememek gerektiğini, Salı günü lütfekar hal üzerinde olmak gerektiğini, misafirperver olmak gerektiğini, tartışmaya girmemek gerektiğini Allahu Teala Peygamber Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yaşantısı ile hasletle bize net net çok güzel bildiriyor.

Keza hangi günlerde tohum ekmek gerektiğini, o tohumu nasıl niyetlenmek gerektiğini (yani Pazartesi sabahı ekmek gerektiğini, Perşembe sabahı ekmek gerektiğini), Cuma gününün dünya keliminden beri olup ahiret kelamı ile meşgul olduğunu ama ikindi vaktinden sonra gerçek manada dünyadan el etek çekmek gerektiğini, Pazar günü ikindiden sonra iyi bir ticari işe gireceksek o güne niyetlenmek gerektiğini, istiharesini o gün yapmak gerektiğini...

Velhasıl anlayacağınız günlerin insanın hayatında ve yaşamında çok büyük tesirleri olduğunu, o tesirlere dikkat edip insan günlerin hikmetiyle Allahu Teala'ya yöneldiği zaman kazanımının çok fazla olacağını anlatmak için Özer bugün bize inşallah günlerin ve ayların hikmetini anlattı. Allah ondan gani gani razı olsun.

İnşallah Rabbim sizi de o ihsanlara erİştİrsin. Allah ihsanı bol olan kullardan sizi eylesin inşallah.

Bugün biraz zamanınızı aldık. Hakkınızı helal edin. Allah size ihsan ve lütuf eylesin.

İnşallah Allahu Teala duamıza icabet eder. Büyük hayırlara inşallah, büyük kapılar açar Allahu Teala sizin için. Siz de kapı ne kadar büyük olursa olsun, bir anahtarla açılır ve küçük bir itmeyle kapı harekete geçer. Yani bir anahtar ve bir azme ihtiyacınız var. Bütün hayatınızda böyledir. Hiçbir zaman karamsar olmayın, umutsuz olmayın. Allahu Teala size şah damarınızdan daha yakın. Ve ihsan etmesi Allahu Teala'nın an itibariyledir. Ama her kapının açılma mantığını iyi bilin. Her kapı bir anahtarla ve basit bir itme hareketiyle açılır. Kapı ne kadar büyük olursa olsun, ne kadar kalın olursa olsun; kalınlığı sadece sizin gayretinize bağlı ama muhakkak her kapıyı açan bir anahtar vardır. Anahtarsız bir kapı yoktur, öyle bir kapı icat edilmemiştir.

İnşallah siz de hayatınızın kapılarının anahtarını bulmaya çalışın. Azmedin. Ondan sonra itmeye çalışın, sakın umutsuz olmayın. En kötü kapı üç defa tıklandıktan sonra sahibi tarafından açılmak ya da ses vermek zorundadır. Siz de Allahu Teala'nın kapısını doğru çalın ve doğru durun, edebinizi bozmayın. Allah size muhakkak yardım edecektir. Allah kulunu darda tutmaz, zora sokmaz. Allahu Teala sadece hikmeti kuluna öğretmek için bazen aynı çarkın içinde döndürür. Bir çarkın içinde döndüğünüzü hissettiğiniz zaman durun. Deyin: "Ya Rabbel Alemin, muhakkak sen bana güzel bir şey anlatmak istiyorsun, hikmet vermek istiyorsun. Ben dünyayı, bana uğrattığı zulümden dolayı anlayamıyorum. Onun için iki rekat istihare namazı kılın. Allahu Teala inşallah size gösterir bir kapı. Siz o kapıdan girerseniz dünyanın bu çıkmazından çıkarsınız inşallah. O yüzden sakın dünyada telaş etmeyin. Allahu Teala müminler için dünyanın her yerinde işaretler bırakmıştır. İnsanda işaret bırakmış, doğada işaret bırakmış, ayda, yıldızda, güneşte işaret bırakmış, günün içinde işaret bırakmış... Görmeyi bilin sadece.

İnşallah Allah size kolaylık verir, yardım eder size. Ve şu küçücük dünyayı güzelce ve rahatça aşarsınız inşallah. Dünya bir sırat-ı müstakimdir. O müstakimden yürümek için çok dikkatli olmak lazımdır. Düştüğünüz zaman hemen bir halata tutunun, bir güç sarf edin, hemen yukarıya çıkın. Sakın kendinizi bırakmayın. Allah muhakkak sizinle beraberdir. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nefesi sizin üzerinizdedir. Bunlara iman edin. O zaman Allah'ı kazanacaksınız inşallah.